

Skolemulcysystem ophæves for Landcommuner-
nes Vedkommende, eller i ethvert Fald til deri
at foreskrive Lempelser?"

Jeg skal med disse få Bemærkninger af-
vente den høitagtede Ministers Svar.

Ministeren for Kirke- og Under- visningsvæsenet:

Sa, naar jeg skal
svare nogenlunde bestemt og udtømmende for
mit Vedkommende paa den reiste Forespørgsel,
saa maa det ogsaa tillædes mig at gaae lidt
tilbage i Tiden og derhos at berøre Noget,
der fra Først af vedkommer min personlige
Stilling til dette Spørgsmaal. Jeg har som
Præst haft Leilighed til at erfare de mange
Vanstieligheder og Forviklinger, som fremkomme
ved Anvendelsen af det nuværende Skolemulcysystem,
skjøndt jeg allerede her maa tillade mig
at gjøre opmærksom paa, at de Bestemmelser,
som nyligen bleve oplæste, med Undtagelse af
den seneste fra 1866, have et Mellemrum med
andre Bestemmelser efter sig, som allerede den-
gang havde begyndt at begrænse og formilde
dem. Jeg har for en Snees Aar siden ivret
eller maaffee forivret mig i offentlige Udtalelser
mod Skolemulcysystemet, som det var dengang
— det foreligger trykt, saa jeg maa staae ved
det —, og jeg har der navnlig ogsaa sagt —
og det agter jeg idetmindste at staae ved —,
hvad den ærede Rigsdagsmand fra Begyndelsen
af idag berørte, at han vilde erindre mig om,
— jeg har sagt, at man maa ikke glemme
Faders- og Moder-Majestæten, som var ældre
end alle Stater, og dens Berettigelse som den
første overfor Børnenes Udvikling. Men hvad
der dengang gjorde mig saa særdeles misfor-
nøjet med Skolemulcysystemet, det er senere
under den Række af Begivenheder, som disse
omtrent 20 Aar have bragt i mange Maader,
blevet forandret, formildet og tilbeels bort-
skaffet. Dengang var det endnu saaledes, at
man stulde, om jeg saa maa sige, lære den
Religion, som Skolelæreren havde eller for-
kyndte; og det var først, om jeg mindes ret,
Loven af 13de Måi 1851, som sørgede for, at
idetmindste de, der ikke ville høre til Folke-
kirken, fritoges for Skolens Religionsunder-
visning, og det er først efterhaanden, at Ud-
viklingen til en friere Behandling af Religions-

undervisningen i Almindelighed og Indførelsen
af en ny Lærebog ved Siden af den ældre
eneberettigede har bevirket, at ogsaa for en stor
Deel de Forældre af Folkekirken, som maatte
være betænkelige ved en vis Form af, hvor-
ledes Religionen foredrages i Folkekirken
Skoler, kunne faae Leilighed til at holde paa,
at der for deres Børn benyttes en anden; og
det er fremfor Alt først ved Lov af 20n Måi
1855, at mine Betænkeligheder paa Religions-
frihedens Vegne, som ere gamle, ere blevene
tilfredsstillende, idet der er sørget for, at For-
ældrene i alt Fald kunne sige: Vi ville selv
undervise vore Børn, — Noget, som Anord-
ningen af 1814 neppe i Almindelighed tilstedte
i sin praktiske Anvendelse. Anordningen sagde
nemlig vel, at man havde Lov til at lade sine
Børn undervise ved en Student, Seminarist
eller paa anden Maade, men dette „paa anden
Maade“ var neppe dengang blevet taget for
tilstrækkelig opfyldt, hvis en Mand uden særlig
Dannelse havde sagt: Jeg underviser mine
Børn selv. Saaledes er der altsaa paa det
Punkt, som var mig det vigtigste, nemlig i re-
ligiøs Henseende, sørget saa godt, som der
synes at kunne sørges, for, at Børn ikke skulle
tvinges fra den Religionsfrihed, som man
under Forældrene, og som ogsaa bør sikres
Børnene. Og saa er der fremdeles ved den
senere Lov af 30te September 1864 sørget for,
at Privatlæreren for den enkelte Families Barn
eller Børn ogsaa kan danne en lille privat
Skole eller, om han vil, en stor privat Skole,
i hvilken man kan lade sine Børn faae
den Undervisning, som man mener, at de
der ville faae paa en mere tilfredsstillende
Maade end i den almindelige Almueskole. Der
er fremdeles, som bekendt, hvad angaaer Spie-
ligheden i Henseende til Børnenes Tids og
Arbejdskrafts Benyttelse, lige fra 1818 af og
fremdeles, og især ved de senere Love, aabnet
Udgang til at give en Mangfoldighed af for-
s skjellige Bestemmelser i Henseende til Reglerne
for, paa hvilke Dage og paa hvilken Tid hver
Classé skal søge Skolen, og hvilke Dage og
hvad Tid den kan holdes fri. Og der er en-
delig, hvad der jo rigtignok ikke kan documen-
teres saaledes af Papirer, — men Livet har
dog fremfor Alt ogsaa sin Berettigelse til at